

9. NIEREGULARNE STOPNIOWANIE PRZYMIOTNIKÓW I PRZYSŁÓWKÓW

PRZYMIOTNIK		PRZYSŁÓWEK	STOPIEŃ WYŻSZY	STOPIEŃ NAJWYŻSZY
близкий	<i>bliski</i>	близко	ближе	ближайший
богатый	<i>bogaty</i>	богато	богаче	богатеший
большой	<i>wielki</i>	-	больше	-
высокий	<i>wysoki</i>	высоко	выше	высочайший, высший
гадкий	<i>brzydki</i>	гадко	гаже	гадчайший
глубокий	<i>głęboki</i>	глубоко	глубже	глубочайший
горький	<i>gorzki</i>	горько	горче	горчайший
густой	<i>gęsty</i>	густо	гуще	густейший
далёкий	<i>daleki</i>	далеко, далёко	дальше	-
долгий	<i>długi</i>	долго	дольше	-
дорогой	<i>drogi</i>	дорого	дороже	-
едкий	<i>ostrzy</i>	едко	едче	-
жаркий	<i>gorący</i>	жарко	жарче	жарчайший
звонкий	<i>dźwięczny</i>	звонко	звонче	звончайший
короткий	<i>krótki</i>	коротко	короче	-
крутой	<i>stromy, nagły</i>	круто	круче	-
лёгкий	<i>lekki</i>	легко	легче	легчайший
маленький	<i>mały</i>	мало	меньше	-
молодой	<i>młody</i>	молодо	моложе	-
низкий	<i>niski</i>	низко	ниже	низший, низжайший
плохой	<i>zły</i>	плохо	хуже	худший
сухой	<i>suchy</i>	сухо	суше	-
твёрдый	<i>twardy</i>	твёрдо	твёрже	-
тихий	<i>cichy</i>	тихо	тише	тишайший
толстый	<i>gruby</i>	толсто	толще	толстейший
узкий	<i>wąski</i>	узко	уже	-
хороший	<i>dobry</i>	хорошо	лучше	лучший
худой	<i>chudy</i>	худо	худее	-
частый	<i>częsty</i>	часто	чаще	-
чистый	<i>czysty</i>	чисто	чище	чистейший
широкий	<i>szeroki</i>	широко	шире	широчайший
яркий	<i>jasny</i>	ярко	ярче	ярчайший

10. ZAIMKI

1. osobowe: я *ja*, ты *ty*, он *on*, она *ona*, оно *ono*, мы *my*, вы *wy*, они *oni/one*
2. zwrotny: себя *siebie*, się
3. dzierżawcze: мой *mój*, твой *twój*, свой *swój*, наш *nasz*, ваш *wasz*, его *jego*, её *jej*, их *ich*
4. wskazujące: этот *ten*, тот *tamten*, такой *taki*, таков *jest taki*, столько *tyle*
5. pytające: кто *kto*, что *co*, какой *jaki*, каков *jest jaki*, который *który*, чей *czyj*, сколько *ile*
7. określone: сам *sam*, самый *sam*, весь *cały*, всякий *wszelki*, каждый *każdy*
8. nieokreślone: кто-то *ktoś*, кто-нибудь *ktoś*, кто-либо *ktokolwiek*, кое-кто *ktoś*, что-то *coś*, что-нибудь *coś*, что-либо *cokolwiek*, кое-что *coś*, какой-то *jakiś*, какой-нибудь *jakiś*, какой-либо *jakikolwiek*, кое-какой *jakiś*, чей-то *czyjś*, чей-нибудь *czyjś*, чей-либо *czyjkolwiek*, некоторый *pewien*, некий *pewien*, некто *pewien*, нечто *coś*
9. przeczące: никто *nikt*, ничто *nic*, никакой *żaden*, ничей *niczyj*, некого *nikogo*, нечего *niczego*

ODMIANA ZAIMKÓW OSOBOWYCH

	JA	ТЫ	ОН	ОНО	ОНА	МЫ	ВЫ	ОНИ/ ОНИ
М.	я	ты	он	оно	Она	мы	вы	они
Д.	меня	тебя	его	его	Её	нас	вас	их
С.	мне	тебе	ему	ему	Ей	нам	вам	им
В.	меня	тебя	его	его	Её	нас	вас	их
Н.	со мной (мною)	с тобой (тобою)	с ним	с ним	с ней (нею)	нами	вами	с ними
Мsc.	(обо) мне	(о) тебе	(о) нём	(о) нём	(о) ней	(о) нас	(о) вас	(о) них

ODMIANA ZAIMKÓW DZIERŻAWCZYCH

	МÓЈ			
	г. męski	г. żeński	г. nijaki	l.mn.
М.	мой	моя	Моё	мои
Д.	моего	моей	Моего	моих
С.	моему	моей	Моему	моим
В.	мой о́зѳу. моего	мою	Моё	мои о́зѳу. моих
Н.	моим	моей (моею)	Моим	моими
Мsc.	(о) моём	(о) моей	(о) моём	(о) моих

	NASZ			
	r. męski	r. żeński	r. nijaki	l.mn.
M.	наш	наша	наше	наши
D.	нашего	нашей	нашего	наших
C.	нашему	нашей	нашему	нашим
B.	наш ożuw. нашего	нашу	наше	наши ożuw. наших
N.	нашим	нашей	нашим	нашими
Msc.	(o) нашем	(o) нашей	(o) нашем	(o) наших

ODMIANA ZAIMKÓW WSKAZUJĄCYCH

	TEN	TA	TO	CI
	r. męski	r. żeński	r. nijaki	l.mn.
M.	этот	эта	это	эти
D.	этого	этой	этого	этих
C.	этому	этой	этому	этим
B.	этот; ożuw. этого	эту	это	эти; ożuw. этих
N.	этим	этой	этим	этими
Msc.	(об) этом	(об) этой	(об) этом	(об) этих

ODMIANA ZAIMKÓW PRZECZĄCYCH

	NIKT	NIC
M.	никто	ничто
D.	никого	ничего
C.	никому	ничему
B.	никого	ничто
N.	ни с кем	ни с чем
Msc.	ни о ком	ни о чём

ODMIANA ZAIMKÓW OKREŚLONYCH

	SAM	SAMA	SAMO	SAMI
	r. męski	r. żeński	r. nijaki	l.mn.
M.	сам	сама	Само	сами
D.	самого	само́й	Самого	самих
C.	самому	само́й	Самому	самим
B.	самого	саму́	Самого	самих
N.	самим	само́й	Самим	самими
Msc.	(о) самом	(о) само́й	(о) самом	(о) самих

	CAŁY	CAŁA	CAŁE	WSZYSCY
	r. męski	r. żeński	r. nijaki	l.mn.
M.	весь	вся	Всё	все
D.	всего	всей	Всего	всех
C.	всему	всей	Всему	всем
B.	весь о́жув. всего	всю	Всё	все о́жув. всех
N.	всем	всей	Всем	всеми
Msc.	(о) всё́м	(о) всех	(о) всё́м	(о) всех

11. PODSTAWOWE DZIAŁANIA ARYTMETYCZNE

Dodawanie:	2 два	+	плюс	5 Пять	= (будет)	7 семь
Odejmowanie:	6 шесть	-	минус	2 Два	= (будет)	4 четыре
Mnożenie:	2 два	x	умножить на	3 Три	= (будет)	6 шесть
Dzielenie:	10 десять	:	разделить на	5 Пять	= (будет)	2 два

12. LICZEBNIKI

Liczebniki główne odpowiadają na pytanie **сколько?** – *ile?*

0	ноль, нуль	50	пятьдесят
1	один, одна, одно	60	шестьдесят
2	два, две	70	семьдесят
3	три	80	восемьдесят
4	четыре	90	девяносто
5	пять	100	сто
6	шесть	101	сто один
7	семь	102	сто два
8	восемь	103	сто три
9	девять	110	сто десять
10	десять	120	сто двадцать
11	одиннадцать	130	сто тридцать
12	двенадцать	131	сто тридцать один
13	тринадцать	132	сто тридцать два
14	четырнадцать	200	двести
15	пятнадцать	300	триста
16	шестнадцать	400	четыреста
17	семнадцать	500	пятьсот
18	восемнадцать	600	шестьсот
19	девятнадцать	700	семьсот
20	двадцать	800	восемьсот
21	двадцать один	900	девяносто
22	двадцать два	1 000	тысяча
23	двадцать три	2 000	две тысячи
24	двадцать четыре	3 652	три тысячи шестьсот
30	тридцать		пятьдесят два
31	тридцать один	10 839	десять тысяч восемьсот
32	тридцать два		тридцать девять
33	тридцать три	1 000 000	миллион
40	сорок	1 000 000 000	миллиард

Należy zapamiętać pisownię następujących liczebników:

ноль (нуль)	<i>zero</i>	тысяча	<i>tysiąc</i>
четыре	<i>cztery</i>	миллион	<i>milion</i>
одиннадцать	<i>jedenaście</i>	миллиард	<i>miliard</i>
шестнадцать	<i>szesnaście</i>	триллион	<i>trylion</i>
двести	<i>dwieście</i>		

Личебники порядковке (прzymiotники odliczeбnikowe) odpowiadaj na pytania: **который?** *ktry?*, **которая?** *ktra?*, **которое?** *ktre?*, **которые?** *ktrzy/ktre?* – **первый** *pierwszy*, **вторая** *druga*, **третье** *trzecie*.

Tworzymy je od tematu dopełniacza liczeбников гwnych przez dodanie kocwek rodzajowych przymiotnika, np.:

пять <i>pic</i>	пят-и <i>piciu</i>	пят-ый <i>pity</i>	пят-ая <i>pita</i>	пят-ое <i>pite</i>	пят-ые <i>pici, pite</i>
шесть <i>szec</i>	шест-и <i>szeciu</i>	шест-ой <i>szsty</i>	шест-ая <i>szsta</i>	шест-ое <i>szste</i>	шест-ые <i>szsci, szste</i>
пятидесят <i>picdziesit</i>	пятидесят-и <i>picdziesieciu</i>	пятидесят-ый <i>picdziesiety</i>	пятидесят-ая <i>picdziesieta</i>	пятидесят-ое <i>picdziesiete</i>	пятидесят-ые <i>picdziesieci, picdziesiete</i>

W odmienny sposb tworzymy liczeбники порядковке od nastpujcych liczeбников гwnych:

один <i>jeden</i>	первый <i>pierwszy</i>	первая <i>pierwsza</i>	первое <i>pierwsze</i>	первые <i>pierwsi, pierwsze</i>
два <i>dwa</i>	второй <i>drugi</i>	вторая <i>druga</i>	второе <i>drugie</i>	вторые <i>drudzy, drugie</i>
три <i>trzy</i>	третий <i>trzeci</i>	третья <i>trzecia</i>	третье <i>trzecie</i>	третьи <i>trzeci, trzecie</i>
четыре <i>cztery</i>	четвртый <i>czwarty</i>	четвртая <i>czwarta</i>	четвртое <i>czwarte</i>	четвртые <i>czwarczi, czwarte</i>
семь <i>siedem</i>	седьмой <i>sidmy</i>	седьмая <i>sidma</i>	седьмое <i>sidme</i>	седьмые <i>sidmi, sidme</i>
восемь <i>osiem</i>	восьмой <i>smu</i>	восьмая <i>sma</i>	восьмое <i>sme</i>	восьмые <i>smi, sme</i>
сорок <i>czterdzieci</i>	сороковой <i>czterdziesty</i>	сороковая <i>czterdziesta</i>	сороковое <i>czterdzieste</i>	сороковые <i>czterdzieci, czterdzieste</i>
сто <i>sto</i>	сотый <i>setny</i>	сотая <i>setna</i>	сотое <i>setne</i>	сотые <i>setni, setne</i>

13. OKREŚLANIE CZASU

W języku rosyjskim dla określenia godziny w mowie potocznej stosuje się następujące określniki:

od 5 do 11 – np. 6:00	шесть часов утра – szósta rano
od 12 do 16 – np. 12:00	двенадцать часов дня – dwunasta w dzień
od 17 do 23 – np. 18:00	шесть часов вечера – szósta wieczorem
od 24 do 4 – np. 1:00	час ночи – pierwsza w nocy

Dla określenia pełnych godzin używa się liczebników głównych:

17:00	пять часов вечера
3:00	три часа ночи

Półówki godzin określamy, używając liczebników porządkowych z dodatkiem wyrażenia **половина**:

7:30	половина восьмого
17:30	половина шестого

Kwadransy (**четверть, пятнадцать минут**) oraz minuty do połowy godziny tworzymy z dodaniem liczebników porządkowych w dopełniaczu:

3:15	четверть четвёртого lub пятнадцать минут четвёртого
18:15	четверть седьмого lub пятнадцать минут седьмого
19:10	десять минут восьмого

Określanie czasu do połowy godziny tworzymy z dodaniem przyimka **без** do liczebników głównych w dopełniaczu:

2:45	без четверти три lub без пятнадцати минут три
1:50	без десяти минут два часа
23:55	без пяти час

Mówiąc o czynności wykonywanej o danej godzinie, w odróżnieniu od języka polskiego, w języku rosyjskim występuje przyimek **в**:

Я встаю в семь часов утра. – *Wstaję o 7 rano.*

Во сколько заканчиваешь работу? – *O której kończysz pracę.*

Магазин открывается в десять. – *Sklep jest otwierany o 10.00.*

Мы обедаем ежедневно в два часа. – *Codziennie jemy obiad o 14.00.*

14. DATA

Do określania dat stosuje się liczebniki porządkowe w mianowniku lub w dopełniaczu, w zależności od czasu. W czasie teraźniejszym dzień wyrażany jest w mianowniku, a rok w dopełniaczu:

Сегодня пятое июля две тысячи девятого года. – *Dziś jest 5 lipca 2009 roku.*

Сегодня двадцать третье августа две тысячи пятого года. – *Dziś jest 23 sierpnia 2005 roku.*

W czasie przeszłym liczebniki występują w dopełniaczu:

Я родилась двадцать второго сентября тысяча девятьсот восемьдесят четвёртого года. – *Urodziłam się 22 września 1984 roku.*

Мы были на экскурсии пятнадцатого марта. – *Byliśmy na wycieczce 15 marca.*

15. CZASOWNIKI

Czasownik jest samodzielną częścią mowy, oznaczającą czynność lub stan. Odpowiada na pytanie **что делать?** (*co robić?*) dla czasowników niedokonanych i **что сделать?** (*co zrobić?*) dla dokonanych. Czasowniki odmieniają się przez osoby, posiadają formę niedokonaną i dokonaną, stronę czynną i bierną, rodzaje oraz liczbę. W języku rosyjskim występują trzy czasy: teraźniejszy, przeszły i przyszły.

BEZOKOLICZNIK

W języku rosyjskim bezokolicznik ma następujące końcówki: **-ть, -ти, -чь**. Rosyjskim czasownikom zakończonym w bezokoliczniku na **-ть, -ти** odpowiadają w języku polskim czasowniki zakończone na **-ć**, a bezokolicznikom zakończonym na **-чь** najczęściej odpowiadają czasowniki zakończone na **-c**.

помочь *potóc* **идти** *iść* **читать** *czytać*

ODMIANA CZASOWNIKÓW

Formy czasu teraźniejszego tworzą tylko czasowniki niedokonane. Odmianę czasownika przez osoby i liczby nazywamy koniugacją. W języku rosyjskim rozróżnia się dwa typy koniugacji, I i II.

Koniugacja I

w 1 os. l.poj. występuje końcówka **-у (-ю)**;

w 2 os. l.poj. występuje końcówka **-ешь (-ёшь)**;

w 3 os. l.mn. występuje końcówka **-ут (-ют)**;